

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Institutionen för svenska språket

Nyckeln till framgång

- En studie om vilka faktorer som kan påverka en nyanländ elevs språkutveckling positivt

Isabella Arvidsson

Specialarbete SSA136, 15 hp

Ämne: Svenska som andraspråk

Termin: HT 2017

Handledare: Lina Larsson

Sammandrag

I studien undersöks och jämförs nyanlända elevers språkutveckling, samt studeras vilka faktorer som skulle kunna påverka dessa elevers språkutveckling positivt. Bakgrunden till undersökningen är de krav som den nya asyllagen ställer på Sveriges nyanlända om egen försörjning för att få permanent uppehållstillstånd, samt de rapporter som visar att få nyanlända går ut grundskolan med fullständig behörighet. Det kan således finnas ett behov av att vidga förståelsen för gynnsamma faktorer hos en individs språkutveckling, bland annat för att skola och samhälle bättre ska kunna anpassa sig efter de nyanländas behov och förutsättningar.

I studien undersöks den språkliga utvecklingen hos inlärare från språkintrödn, då dessa studerar för att uppnå behörighet i svensk grundskola samtidigt som det är intressant för mig som lärare inom verksamheten. Inlärarna har liknande skolbakgrund och samma modersmål. Undersökningen bygger på en kvalitativ ansats där datainsamlingen utgår från en textanalys med utgångspunkt i performansanalysen samt samtalsintervjuer med ett urval på fyra personer.

Resultatet visar att studiens respondenter kommit olika långt i sin språkutveckling trots att de har lika skolbakgrund och samma modersmål. Samtidigt visar undersökningen att detta kan förklaras utifrån olika faktorer som forskningen visar har positiv betydelse för andraspråkutvecklingen. Det går inte att säga att den positiva språkutvecklingen beror på en faktor utan det är en kombination av flera faktorer. I denna undersökning visar det sig att den respondent som kommit längst i sin språkutveckling stämmer in på flest av studiens framtagna gynnsamma faktorer för språkliga utveckling, som t.ex. ett större inflöde av svenska på fritiden och skillnader i attityder till svensktalande och deras kultur.

Nyckelord: *svenska som andraspråk, nyanlända, performansanalys, språkutveckling.*

Innehållsförteckning

1. Inledning	1
1.1 Bakgrund	1
1.2 Problemformulering, syfte och frågeställningar	3
1.3 Avgränsningar	3
2. Teoretisk referensram	4
2.1 Sociokulturell teori	4
3. Tidigare forskning	5
3.1 Inlärningsålder och modersmål	6
3.2 Psykologiska och biologiska faktorer	7
3.3 Attityd och motivation	8
3.4 Förväntningar	9
3.5 Sociala faktorer	10
3.6 Performansanalys	11
4. Metod	13
4.1 Val av metod	14
4.2 Tillvägagångssätt	15
4.3 Urval	16
4.4 Källkritik och etik	17
4.5 Metoddiskussion	18
5. Resultatredovisning	18
5.1 Sammanställning av inlärnarnas språkliga utveckling	19
5.1.1 Sammanfattning av inlärnarnas språkliga utveckling	20
5.2 Sammanställning av studiens intervjuer	22
5.2.1 Inläring och modersmål samt psykologiska och biologiska faktorer	22
5.2.2 Sociala faktorer, attityd och motivation samt förväntningar	23
5.2.3 Sammanfattning av studiens intervjuer	26
6. Diskussion	27
6.2 Inläring och modersmål samt psykologiska och biologiska faktorer	27
6.3 Attityd, motivation, förväntningar samt sociala faktorer	28
7. Slutsats	31
8. Litteraturförteckning	34
Bilaga 1. Intervjuguide	36

1. Inledning

1.1 Bakgrund

Asyllagen i Sverige har nyligen förändrats och den nya lagen trädde i kraft juni 2016. Den nya asyllagen är hårdare än tidigare och ställer högre krav på de sökande som numera får ett tillfälligt uppehållstillstånd. Ett tillfälligt uppehållstillstånd gäller i tre år för flykting och för alternativt skyddsbehövande gäller uppehållstillståndet i 13 månader. Kvarstår skyddsskäl efter denna tid kan individen få förlängt uppehållstillstånd. Om den nyanlända med ett tillfälligt uppehållstillstånd kan försörja sig själv när tidsbegränsningen slutar att gälla, kan det gå över till ett permanent uppehållstillstånd (Migrationsverket 2016 [www]). Forskning visar samtidigt att de elever som inte klarar målen för årskurs 9 riskerar att lättare hamna i ungdomsarbetslöshet (Ekonomifakta 2015 [www]). Och detta är en antydning om att utbildning är vägen till arbete och egen försörjning. Den nya asyllagen ökar kraven på elever och lärare. Hårdare krav införs för att öka motivationen hos den nyanlända att bli självförsörjande. I de politiska diskussionerna höjs röster om att hårdare krav krävs för att öka motivationen hos den nyanlända att klara svenskan genom exempelvis språktest för svenskt medborgarskap (Dagens nyheter 2016 [www]). En diskussion som utgår ifrån att ökad motivation hos eleven ökar måluppfyllelsen. Men det är möjligt att ifrågasätta om nyanlända kommer att nå studiemålen snabbare om kraven ökar. Knappt en tredjedel av de nyanlända elever som invandrat och börjat årskurs 6-9 når behörighet i årskurs 9 (Skolverket 2016 [www]). Nyanländ räknas man som i fyra år (Skolverket 2017 [www]) och den nya asyllagen ger tidsbegränsat uppehållstillstånd i tre år. Under denna tid ska den nyanlända lyckas med att bli självförsörjande för att få ett permanent uppehållstillstånd.

Politiska debatter rörande språkinlärning är inte ett nytt fenomen utan Milani (2013:344–350) skriver om när första diskussionen om språktest blev aktuell genom Folkpartiet år 2002. Folkpartiet ansåg att det skulle finnas språkrav för svenskt medborgarskap, med önskan att öka motivationen hos de nyanlända. Folkpartiet släppte år 2002 ett manifest om olika åtgärder för att integrera nyanlända i svenska samhället. De ansåg att ansvaret att integreras ligger hos individen och inte hos stat eller kommun och således bidrar ett språktest till att främja eller motivera till språkinlärning. Milani (2013:354–350) menar att varje form av språkrav för medborgarskap ger uttryck för en empirisk uteslutningsteknik, där vissa får komma in och andra får stanna ute. Milani (2013:363) hänvisar till Blackledge (2005) och sammanfattar

uteslutningstekniken såhär: ”I stället för att peka på statens ansvar i arbetsmarknads- och utbildningsfrågor, läggs skulden på enskilda individer- de som uppfattas som ickesvenskar”.

Gibbons (2013: 24-26) menar att högre krav och högre förväntningar är bra för eleven, om detta resulterar i kognitivt utmanande undervisning för eleverna. Nyanlända har en större barriär än infödda svenskar för att nå framgång i skolan, då de helt saknar kunskaper i svenska språket när de läser skolämnen. Det är också stora skillnader mellan ungdomar- och vuxna andraspråkslevers språkutveckling, vissa uppnår avancerade nivåer men andra avstannar i sin utveckling på relativt grundläggande nivåer (Abrahamsson 2009:233–234). Faktorer som kan ligga bakom detta önskar denna studie att undersöka.

Migration är en av de vanligaste diskussionerna i dagens politiska debatter och man kan anta att diskussionen om nyanlända kommer vara en av de stora frågorna i riksdagsvalet år 2018. Redan nu hörs olika förslag på reformer gällande nyanlända från riksdagspartierna. Olika elever kan tänkas ha kommit olika långt i sin utbildning i svenska språket, trots att de har samma modersmål och ungefär lika lång skolbakgrund i svensk skola och hemland. De faktorer som påverkar språkutvecklingen positivt kan vara intressanta att diskutera, för att få en bättre bild av elevens förutsättningar och behov. En vidgad förståelse för elevers språkutveckling ökar möjligheten för att fler elever ska nå behörighet i svensk grundskola.

Som verksam lärare har jag upplevt att vissa nyanlända elever klarar målen för årskurs 9, snabbare än andra med liknande förutsättningar. Relevansen av att anpassa undervisningen för varje individs enskilda behov formuleras även i läroplanen:

Undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper. (Skolverket 2011 [www])

Studiens bakgrund presenterar problemet i att knappt en tredjedel av de nyanlända eleverna uppnår behörighet från grundskolan (Skolverket 2016 [www]), vilket ökar vikten av att skola och samhälle vidgar sin förståelse för nyanländas språkutveckling. Denna studies förhoppning är att vara en del av denna vidgade förståelse då undersökningen genom att studera faktorer som påverkar språkutvecklingen positivt förhoppningsvis bättre kan anpassa undervisningen till varje elevs enskilda behov.

1.2 Problemformulering, syfte och frågeställningar

I studiens inledning diskuteras förändringar i asyllagen och hur det nya tillfälliga uppehållstillståndet ställer högre krav på försörjning för att det tillfälliga uppehållstillståndet ska gå över till ett permanent uppehållstillstånd. Forskning visar att skolan är nyckeln till arbete och att de som inte når målen för grundskolan riskerar att hamna i arbetslöshet (Ekonomifakta 2015 [www]), samtidigt som Skolverket (2016 [www]) rapporterar att knappt en tredjedel av de nyanlända eleverna som börjar årskurs 6-9 lyckas få behörighet från grundskolan. De krav som den nya asyllagen ställer på Sveriges nyanlända samt de rapporter som visar att få nyanlända går ut grundskolan med fullständig behörighet gör det intressant att fördjupa sig i de faktorer som gör att nyanländas språkutveckling skiljer sig åt.

Det finns ett behov av att vidga förståelsen kring gynnsamma faktorer hos en individs språkutveckling, bland annat för att skola och samhälle bättre ska kunna anpassa sig efter de nyanländas behov och förutsättningar. Mitt syfte är att undersöka och jämföra nyanlända elevers språkutveckling, samt studera vilka faktorer som skulle kunna påverka språkutvecklingen positivt.

För att kunna uppfylla undersökningens syfte innehåller studien följande frågeställningar:

- Vilka skillnader finns i inlärnarnas språkutveckling?
- Vilka faktorer kan förklara dessa skillnader?

1.3 Avgränsningar

I denna studie undersöks den språkliga utvecklingen hos inlärare från språkintröduktion, vilket är ett gymnasieprogram bestående av endast nyanlända elever i åldrarna 16-20 år. Språkintröduktion är en av de institutioner där nyanlända inlärare studerar för att nå grundskolebehörighet. Syftet med studien är att undersöka och jämföra nyanlända elevers språkutveckling utifrån problemet att få nyanlända når betyg i årskurs 9. Språkintröduktion är samtidigt intressant för mig personligen som lärare, eftersom jag för tillfället arbetar inom den verksamheten. För att avgränsa urvalet ytterligare efterfrågades elever som kunde läsa och skriva på sitt modersmål och med liknande skolbakgrund från hemlandet. Inlärnarna har även gått i svensk skola ungefär lika lång tid och har samma modersmål. Avgränsningen resulterar i att två viktiga faktorer som utbildningsbakgrund och transfer från modersmål minskar betydelsen för slutresultatet.

2. Teoretisk referensram

Studiens *teoretiska referensram* består av den sociokulturella teorin som förklarar lärande och utveckling av ett språk. En teori som handlar om hur framförallt barn lär sig språk, men som även går att knyta an till hur andraspråkselevs språkinlärning ser ut. Den sociokulturella teorin grundades av Vygotskij men har utvecklats av flera andra forskare och därför kommer även andra forskares beskrivning av teorin att presenteras under avsnittet.

2.1 Sociokulturell teori

Vygotskijs perspektiv på det sociokulturella lärandet handlar om att barn utvecklar sina tankar och sitt språk tillsammans med omgivningen, dvs. inlärningen sker i interaktion med andra. I sin bok *Tänkande och språk* (1999) beskriver Vygotskij sina sociala experiment som leder fram till den sociokulturella teorin och den är intressant i denna studie, då den kan vara ett verktyg för att förklara faktorer som påverkar språkutvecklingen positivt. Framförallt är det intressant att studera individens lärande i interaktion med andra samt hur skola och samhälle ser potentialen hos den som vill lära sig och allt detta är positivt utifrån elevens lärandeprocess.

Vygotskij menar att människan växer upp i en social miljö där lärande och utveckling är en social företeelse och skiljer sig åt i olika samhällen och kulturer. Lärande är inte bara ett sätt att inhämta information eller färdigheter, utan även att få agera och vara deltagare i olika sociala praktiker (Säljö 2003:85–87). Vygotskij beskriver språket som redskapens redskap, eftersom det är genom språket som vi kan uttrycka oss och organisera vår värld.

Kommunikationen formar vårt tänkande och sociala interaktioner förser barn med språk som till en början är en kommunikativ och social funktion, för att senare bli en individuell och intellektuell funktion (Säljö 2012:189–191).

Bunar (2015:179–181) bekräftar Vygotskijs teori och skriver att lärande är en pågående och kontinuerlig social process. Utvecklingen går framåt när det sker interaktion mellan barnet och den vuxna världen. Människan är i ständig utveckling så det är inte bara barn som lär sig utan nya kunskaper är alltid inom räckhåll för alla åldrar. Vygotskij benämner detta som den närmsta proximala utvecklingszonen. I den närmsta proximala utvecklingszonen är människor mottagliga för lärande på sin nästkommande nivå, så det är inom detta område som läraren kan verka och vägleda eleven. Enligt Vygotskij är det centrala för lärandeprocessen vad en individ vet, vad som är hans kompetens samt vad som är potentialen i personens förståelse

och agerande. Således kan stöd såsom lärare eller vänner bidra till att man presterar mer och bättre än vad man klarar av ensam, ett stöd som Vygotskij benämner som stöttning.

Gibbons (2009:42) menar att Vygotskijs sociokulturella teori om stöttning är framtidsorienterad, då det en elev kan skapa med hjälp idag kan inläraren sedan göra på egen hand. Teorin om stöttning vägleder elever mot nya begrepp, högre nivåer av förståelse samt språkutveckling. Eleverna får inte bara veta vad det ska göra, utan också hur de ska göra det, vilket ger dem verktyg att kunna utföra liknande uppgifter på egen hand.

Enligt den sociokulturella teorin bör lärare se till elevens sociala kontext, så att kunskapen inte endast är grundad i lärarens egen tillvaro. Bunar (2015:181) menar att Vygotskijs pedagogiska teori kan uppfattas som en uppmaning till erkännande för minoriteter. I det moderna samhället är det majoritetens normer och värderingar som är det giltiga men även minoritetens normer och värderingar bör erkännas. Detta för att de ska bli fullt delaktiga i samhället och att lärandeprocessen ska öka.

Vygotskij beskriver vikten av den sociala processen när ett barn lär sig tala ett språk. Barn lär sig tala ett språk genom att föräldrarna samspekar med barnet innan de själva kan uttrycka ord. På det sättet får barnet via interaktion tillgång till modeller och metoder för hur man gör och talar språket. Detta resulterar i att barnet kan imitera det som de själva inte än klarar av, men som de så småningom klarar med stöd från sina föräldrar (Strandberg 2006:50-52). På samma sätt kan man tänka sig att studiens undersökningsgrupp som är andraspråksinlärare lär sig svenska språket. Här kan svensktalande sociala nätverk och kontakter vara viktiga som stöd för att inlärarna ska nå längre i sin språkutveckling. Det är tillsammans med någon som är kunnig inom det svenska språket som andraspråks eleven kan lära sig mer än individen klarar på egen hand. En interaktion som kan ske både i och utanför skolan. Ovanstående resonemang gör den sociokulturella teorin intressant för just denna undersökning.

3. Tidigare forskning

Den tidigare forskning som studien behandlar är den forskning som lyfter faktorer som är viktiga för språkutveckling inom andraspråksinläring. Det finns fler faktorer som påverkar en elevs språkutveckling än de som denna studie tar upp, men målet är att undersökningen ska presentera de vanligaste faktorerna gällande andraspråksinlärare. Den tidigare forskningen som presenteras är uppdelad i rubriker utefter de kategorier som används för att analysera resultatet. Dessa kategorier sammanfattas sedan i slutet av avsnittet.

3.1 Inlärningsålder och modersmål

Forskning visar att ett barns hjärna är speciellt anpassad för språkinlärning fram till att de är i nioårsåldern. Den mer kritiska perioden för språkinlärning kommer vid puberteten i ungefär trettonårsåldern. En inlärare efter denna ålder kommer att behöva anstränga sig mycket i sin inlärningsprocess och kommer att ha svårt att bli av med sin brytning. Barn däremot kan nå samma behärskning av språket som en infödd talare. Således är inlärningsåldern en faktor som påverkar hur slutresultatet kommer att bli, men inte hur snabbt individen tillägnar sig språket (Abrahamsson 2009:222–223, 226).

Löthagen et al (2012:11) hänvisar till språkforskaren Virginia Collier (2002) som menar att det tar lång tid att lära sig ett andraspråk. Det finns ett vardagligt språk som kallas BICS (Basic interpersonal Communicative Skills) och ett kunskapsrelaterat språk som kallas CALP (Cognitive academic language proficiency). Det vardagliga språket kan under gynnsamma omständigheter läras in på cirka två år, medan det skolrelaterade språkfärdigheterna kräver mellan två till åtta år.

Axelsson (2013:548–549) skriver om olika faktorer som påverkar flerspråkiga elevers utveckling och skolframgång och en av faktorerna är relaterade till maktrelationer i samhället. Axelsson (2013:548–549) menar att minoritetsspråket i samhället historiskt alltid har tvingats underordna sig majoritetsspråket och de som talar ett minoritetsspråk har varit tvungna att ge upp sitt eget språk och sin kultur för att nå framgång i språket. Det är samtidigt viktigt i lärarens relation med eleven och för elevens kunskapsutveckling att elevernas identitet bekräftas i klassrummet. Det är viktigt för språkutvecklingen att eleverna kan ta med sin kultur och sitt språk in i lärandet av det nya språket, istället för att bli förnekade dem.

Axelsson (2013:549–550) menar också att en av anledningarna till att svensk skola inte lyckats minska prestationsklyftan mellan elevgrupper är att skoldebatten handlar om överföring av kunskaper. Den debatten bortser från marginaliserade elevgruppers underprestationer till följd av olika maktrelationer i skola och samhälle. Axelsson (2013:551) menar fortsatt att om eleven behåller sitt förstaspråk samtidigt som hen utvecklar andraspråket kan det stärka individens självkänsla och identitet, vilket också bidrar till en utveckling av andraspråket. Det är därför viktigt att lärare både integrerar och visar respekt för elevens modersmål. Formell undervisning menar Thomas & Collier (se Axelsson 2013:556–557) är den främsta framgångsfaktorn för andraspråkselever. Eleverna ska ges en språkutvecklande undervisning i en sociokulturellt stödjande miljö, vilket betyder att miljön värdesätter och

bemöter flerspråkiga elever med respekt. Det är också viktigt att eleverna ser sitt förstaspråk som en tillgång och använder det aktivt i undervisningen.

Axelsson (2013:571) skriver att lagar, regler och styrdokument har betydelse för elevers skolframgång. Det är politikerna som lagstiftar om vad som är möjligt i samhället när det gäller integration och modersmålsundervisning. I nuvarande skollag står det till exempel att modersmålsundervisning är obligatoriskt, det står följande:

En elev som har en vårdnadshavare med ett annat modersmål än svenska ska erbjudas modersmålsundervisning i detta språk om 1. språket är elevens dagliga umgängesspråk i hemmet, och 2. Eleven har grundläggande kunskaper i språket. (Skollag 2010. Kap 10 § 7)

Magnusson (2013: 655-656) skriver att andraspråkselever med stor erfarenhet av text från till exempel utbildning i hemlandet kommer att ha vissa fördelar i läsning och skrivning framför de elever som har mindre texterfarenhet. Litteracitet är ett vidare begrepp för förmågan att kunna skapa, förstå och tolka olika texter. Axelsson (2013:552–553) menar att de elever som har utvecklat litteracitet på sitt förstaspråk tenderar att utveckla den snabbare på sitt andraspråk och att inneha litteracitet på flera språk är än mer gynnsamt. Axelsson (2013:556–557) hänvisar till Collier & Thomas (2002) när hon skriver att ett barns utveckling av tänkande och lärande går långsammare om barnet endast får undervisning på sitt andraspråk än om det parallellt lär sig andraspråket tillsammans med första språket.

Axelsson (2013:552–553) lyfter interdependenshypotesen, vilken handlar om vad förstaspråket har för betydelse för elevens språk- och kunskapsutveckling när det kommer till andraspråket. Relationen är positiv om transfer av språkliga drag är besläktade i första och andraspråket, men negativ om de språkliga dragen inte är besläktade med svenska språket. Däremot så menar forskarna att den negativa relationen mellan modersmål och andraspråk spelar mindre roll om eleven fått undervisning på sitt modersmål. Modersmålsundervisning har enligt Glogic & Löthagen Holm (2016:141–142) även stor betydelse för elevens identitet, elevens språkutveckling, elevens kunskapsutveckling, eleven och familjen samt ger stöd och trygghet för eleven.

3.2 Psykologiska och biologiska faktorer

Abrahamsson (2009:214) menar att psykologiska och biologiska faktorer påverkar inläringen och att det således finns medfödda egenskaper som kan påverka en elevs språkliga utveckling. Dessa medfödda egenskaper påverkas i mindre grad eller inte alls av yttre omständigheter. Det handlar om skillnader i inläringen mellan en individ med utåtriktad personlighet, som

innebär att andraspråkinläraren är social, aktiv och äventyrslysten och en mindre utåtriktad person som är tyst, trygghetsinriktad och tillbakadragen. Studier har visat att en utåtriktad person lyckas bättre med inläringen än en person som inte är utåtriktad.

Andra personlighetsdrag som Abrahamsson (2009:214–216) menar har positiv inverkan på inläringen är självkänsla och risktagande som handlar om att våga använda sig av det nya språket och inte vara rädd för att göra bort sig. I jämförelse med att känna sig ängslig för en uppgift eller att känna hämningar där man inte vågar använda sig av målspråket av rädslan att framstå som fånig eller dum. Även tolerans för tvetydighet påverkar, vilket betyder att inläraren har en förståelse för att andraspråksinläringen inte fungerar som inläringen av förstaspråket.

Ytterligare en biologisk faktor som påverkar språkinläringen är intelligens, men det påverkar endast de akademiska kunskaperna om läs- och skrivinläring. Intelligens påverkar den formella inläringen i klassrummet men har små effekter på den informella inläringen i den naturliga målspråksmiljön. Däremot så menar Abrahamsson (2009:217–219) att språkbegåvning visar ett bättre mått på en persons behärskning i andraspråket än intelligens gör. Elever varierar enormt när det kommer till hur snabbt och enkelt de uppfattar, analyserar och tillägnar sig språkljud och grammatik i ett nytt språk. Språkbegåvning och intelligens är en medfödd talang hos individen och den är inte särskilt påverkbar eller föränderlig över tid. Andra individer kan få en viss skicklighet men inte på samma nivå som någon med den medfödda talangen. Samtidigt behöver en medfödd språktalang hos individen inte betyda att hen har ett intresse av språk eller använder sig av sin talang. Språkbegåvning leder dock inte automatiskt till framgång i inläringen, utan även andra faktorer måste uppfyllas för att nå framgång och därför kan även dessa individer misslyckas med sin språkinläring.

Abrahamsson (2009:219–221) menar däremot att den medfödda talangen kan vara en avgörande faktor för hur långt man når i sin andraspråksinläring.

3. 3 Attityd och motivation

För att elevens språk- och kunskapsutveckling ska vara så effektiv som möjligt är det viktigt att den kännetecknas av meningsfullhet. Elevens motivation och engagemang är tillsammans med en känsla av meningsfullhet en framgångsfaktor i skolan. Detta kan lärare påverka genom att försöka ha utgångspunkten i elevernas tidigare erfarenheter, kunskaper och intresse. Eleverna känner sig delaktiga där deras röster blir hörda och deras åsikter och tankar värdesätts (Kaya 2016:64).

Abrahamsson (2009:205–207) diskuterar attityder och motivation utifrån Gardners teori där motivation beskrivs som viljan att lära sig målspråket och den ansträngning som läggs ner för att lära sig det. Attityder har däremot att göra med andraspråksinlärarens föreställningar och värderingar om målspråket och dess talare och kultur. Attityder har indirekta effekter på inläringen då attityder påverkar motivationen och motivationen påverkar i sin tur språkutvecklingen. Positiva attityder ger hög motivation och negativa attityder tvärtom låg motivation. Motivation har däremot direkta effekter på språkinläringen och hög motivation ger oftast högre inlärningsframgång. Abrahamsson (2009:198–201) menar att inläringen går bättre om inlärarens attityder är positiva till inlärarspråket.

Gardner klassificerar motivation utifrån två synsätt, ett integrativt och ett instrumentellt. Om andraspråksinläraren vill identifiera sig med målspråket, dess talare och kultur så ökar den integrativa motivationen. Denna inlärare önskar att bli socialt accepterad av målspråkstalarna och kunna umgås och prata med dessa. Den instrumentella motivationen handlar om att individen ser språket som en investering. Om en inlärare ser språket som en investering för framtida jobb eller studier ökar den instrumentella motivationen och således inläringen, men det är den integrativa motivationen som har visat sig ha störst effekter på inläringen (Abrahamsson 2009:207–208).

3. 4 Förväntningar

Något som visat sig vara en framgångsfaktor för språkutveckling är höga förväntningar från lärare. Löthagen et al (2012:28) anser att skolledare och lärare har stor betydelse för elevers framgång i skolan. Det är viktigt för elevens resultat att dessa två parter har höga förväntningar på varje elev, oberoende av elevens sociala och kulturella bakgrund.

Löthagen et al (2012:38–39) diskuterar snäppet över och menar att det mest optimala för språkinläringen är att arbeta språkutvecklande i alla ämnen i skolan och inte bara i språkämnets. Snäppet över betyder enligt Löthagen et al (2012:38-39) att läraren bedriver lektioner som ligger strax över den språkliga nivå där eleven just nu befinner sig, för att se till att undervisningen hela tiden är språkutvecklande. Författarna menar att det är vanligt att lärare sänker ribban för lågt och förenklar texterna och undervisningen för att nå de lågpresterande eleverna. Istället så når eleverna en större framgång om lärare istället arbetar med strategier för att eleven ska förstå svåra texter och uppgifter. Det är samtidigt viktigt att kraven inte heller blir för höga, då kan eleven få minskat självförtroende, men med aktiv hjälp

av läraren kan istället motivationen för eleven öka. Detta går i linje med Vygotskijs sociokulturella teori som behandlar uttrycket den närmsta proximala utvecklingszonen.

Gibbons (2009:24–26) menar att flera forskare visar på nyttan med att lärare utmanar elever kognitivt. Hon presenterar tre faktorer som gör att elever uppnår högre resultat i sina ämnen. Det första är att alla elever oavsett bakgrund blir mer intresserade när skolarbetet är kognitivt krävande. Det andra är att alla elever oavsett bakgrund uppnår högre måluppfyllelse när de deltar i kognitivt krävande undervisning. Det tredje är att skillnaderna mellan elevgrupper minskar när undervisningen är mer kognitivt krävande. Det är därför viktigt att lärare har höga förväntningar som resulterar i att eleverna utmanas mer kognitivt. Lärarna är viktiga för elevernas språkutveckling, både genom sin undervisning och i den klassrumsmiljö som skapas.

3. 5 Sociala faktorer

Social bakgrund och personliga egenskaper har ingen avgörande påverkan på hur man lär sig sitt modersmål, alla lär sig förstaspråket på liknande sätt och upp till en nivå som är jämförbar med andra. Däremot så skiljer det sig avsevärt mellan individer när en vuxen andraspråksinlärare ska lära sig ett nytt språk. Det handlar om skillnader i både inlärningshastighet och slutlig nivå. Ett stort inflöde och interaktion med språket är viktiga för andraspråksinläringen (Abrahamsson 2009:197). Det informella lärandet är lika viktigt som det formella lärandet för att lära sig ett språk. Det informella lärandet är det lärande som sker i vardagssituationer eller på en arbetsplats. På arbetsplatsen sker ett naturligt omedvetet lärande av språket genom att en individ är engagerad i en aktivitet. Det formella lärandet är istället planerat och målinriktad som undervisningen i skolan Dessa två lärandeprocesser bidrar tillsammans till en hållbar språkutveckling (Sandwall 2013:728,761).

Det finns en förstärkande relation mellan inkludering och språkinläring. I ett inkluderande socialt sammanhang främjas språket och genom att en individ lär sig språket ökar förutsättningarna för inkludering. Inkludering kan handla om hur mötet med andra kulturer ser ut, om mötet är positivt eller negativt. Inkludering handlar också om huruvida den nyanlända ges förutsättningar att utveckla sin identitet (Bunar 2015:39). Bunar (2015:62–73) har gjort en studie och tittat på mottagandet av nyanlända elever som börjar i förberedelseklass och språkin introduktion. Resultatet av hans undersökning visar att eleverna känner sig isolerade i både skola och samhälle. Några bor i områden som är segregerade i samhället och upplever sig därför som isolerade. Andra upplever sig vara isolerade på skolor där majoriteten har

svenska som modersmål och där förberedelseklasser och språkintröduktion inte har en naturlig plats på skolan. Verksamheten upplevs då inte som inkluderande där lärare och skolledning tar tillvara på elevernas sociala och pedagogiska behov. En icke-inkluderande omgivning är negativ för språkinläringen.

Abrahamsson (2009:200–201) hänvisar till Schumanns teori om den sociala kontextens inverkan på andraspråksinläringen. Han menar att andraspråksinläring blir bättre om det inte råder någon social statuskillnad mellan inlärargruppen och målspråkstalandegruppen, men om det råder obalans i statuskillnaden hämmas språkinläringen. Schumanns teori handlar även om slutenhet. Schumann menar att om slutenheten hos en grupp i samhället är stor är språkinläringen lägre och en slutenhet kan bestå av att andraspråksinlärare har egna sociala inrättningar i samhället som t.ex. religiösa byggnader, skolor och affärer. Om de sociala inrättningarna däremot delas med majoritetsgruppen i samhället ökar språkinläringstakten. På samma sätt ökar graden av inläring om de olika grupperna bor i samma område och har stora möjligheter till kontakt med varandra (Abrahamsson 2009:200–204).

I nedanstående tabell sammanfattas de faktorer som bidrar till att förklara hur skillnader i inlärares språkutveckling uppstår liksom förutsättningar för en gynnsam språkutveckling. Denna modell används för att kategorisera resultatet och ligger till grund för studiens analys.

Inläring och modersmål	Biologiska och psykologiska faktorer	Sociala faktorer	Attityd och motivation	Förväntningar
Modersmål. Skolbakgrund.	Personlighet. Språkbegåvning.	Informella lärandet. Inkludering. Interaktion med målspråket.	Positiva attityder. Integrativ och instrumentell motivation.	Höga förväntningar. Identitet.

3. 6 Performansanalys

Performansanalysen är en lingvistisk metod för att beskriva ett andraspråk. Metoden utgår från interimspråksteorin för att ge en allsidig bild av en inlärares språkliga kompetens, interimspråk är det språk en inlärare har fram till att hen lärt sig målspråket.

Performansanalysen är särskilt avsedd för inlärningsprocessen av ett andraspråk och för att

uttyda språklig utvecklingsnivå (Abrahamsson & Bergman 2012:35). Syftet med performansanalysen är att den ska vara en heltäckande bedömningsmall för att beskriva språkbehärskningen hos andraspråksinlärare. Vid analysen av en inlärares texter ges en helhetsbild av vilka strukturer inläraren kan hantera i jämförelse med inlärarens begränsningar för att få fram en allsidig bild av en inlärares kompetens. Det handlar om att se språkbehärskningen som process istället för produkt (Abrahamsson & Bergman 2012:7).

Tanken med performansanalyser är att de ska täcka in både den kommunikativa språkförmågan och språkbehärskningen. Genom en performansanalys kopplar man isär språket och analyserar varje komponent för sig, för att få en bild av helheten. Analysen fokuserar främst på vad en inlärare lyckas förmedla i sin text och den innehållsmässiga komplexiteten utgör alltid grunden för de språkliga analyserna. Ett komplext innehåll i en text kräver högre språklig komplexitet och detta vägs in när man tittar på den språkliga korrektheten (Abrahamsson & Bergman 2012:35–37). De områden som performansanalysen utgår ifrån är: *kommunikativ kvalitet, innehållslig kvalitet, språklig kvalitet, kommunikationsstrategier* och *underlag för samtal*. Sammanfattningsvis studerar den *kommunikativa kvaliteten* huruvida läsaren förstår texten och om den är anpassad efter mottagaren. Den *innehållsliga kvaliteten* bedömer begripligheten och strukturen i texten samt svårighetsgraden. Den *språkliga kvaliteten* tittar närmre på hur språket och dess komplexitet i texten ser ut. Performansanalysen tar även hänsyn till vilka *kommunikationsstrategier* som går att urskilja i texten. I *underlag för samtal* ges information till inläraren om vilka förtjänster texten har och vad som står närmast i tur att utveckla (Abrahamsson & Bergman 2012:35–37).

I denna undersökning kommer inlärares texter endast att studeras utifrån den *språkliga kvaliteten*, för att kunna uttyda den språkliga utvecklingen och skillnader eleverna emellan. När man studerar den språkliga produktionen i texten ska man ta hänsyn till att ett mindre krävande innehåll ställer lägre krav på språklig komplexitet och i dessa texter ska man då kunna förvänta sig en högre språklig korrekthet. Den *språkliga kvaliteten* studeras utifrån: Lexikon, nominalfraser, verbfraser, adverbial, meningsbyggnad och textbindning närmare. (Abrahamsson & Bergman 2012:37-42). Den *språkliga kvaliteten* som elevtexterna i undersökningen bedöms utifrån är sammanfattade i ett schema över språklig utveckling utifrån Abrahamsson och Bergman (2012:41) nedan och denna språkliga utveckling innehåller tre nivåer. I nedanstående tabell sammanfattas de delar av performansanalysen som studien avser att undersöka.

-> -> -> -> -> ->	-> -> -> -> -> ->	-> ->-> -> -> ->
Grundnivå	Mellannivå	Avancerad nivå
NOMINALFRASER (NP)		
Lexikon:basord Enkla NP Genus, bestämdhet, plural växer fram Få pronomen, ofta överanvända Få adjektiv Adjektiven börjar kongruensböjas Få prepositioner	Basord + utbyggnadsord Utbyggda NP Inkonsekvens i genusval Ibland fel ändelser Få pronomen, vanligen korrekt använda Fler adjektiv Enstaka adjektivhändelser blir fel Säkerhet och variation i användning av prepositioner	Fler utbyggnadsord Även komplexa nominalfraser korrekt böjda Säkerhet vid växling mellan substantiv och pronomen Fler adjektiv, vilket möjliggör en mer levande beskrivning Större variation och säkerhet vid prepositionsanvändning
VERBFRASER (VP)		
Lexikon:vanliga verb, basord Enstaka vanliga partikelverb Enkla tempus	Även mindre vanliga verb, utbyggnad Fler partikelverb Enkla och sammansatta tempus	Säkerhet vid verbanvändningen Ökad säkerhet vid användning av partikelverb Säkerhet i tempusanvändningen
MENINGSBYGGNAD		
Enkel meningsbyggnad Mest SVO Osäkerhet vid spetsställning	Komplicerad meningsbyggnad Fler bisatser Spetsställda bisatser och satsförkortningar	Meningsbyggnaden mer varierad vilket ger möjlighet att uttrycka sig med skenbar enkelhet
ADVERBIAL		
Mest tid, sätt, rum	Fler adverbialtyper	Större variation
TEXTBINDNING		
Textbindningen enkel ex. och, men, sen, när	Textbindningen mer varierad	Smidig textbindning

4. Metod

I följande avsnitt kommer studiens metod och material att presenteras. Undersökningen bygger på en kvalitativ ansats där datainsamlingen utgår från en textanalys med utgångspunkt i performansanalysen och samtalsintervjuer hos ett urval på fyra personer. Avsnittet kommer att redogöra för undersökningsprocessen, samt motivera studiens metodologiska val.

4. 1 Val av metod

Målsättningen med studien är att undersöka och jämföra nyanlända elevers språkutveckling, samt studera vilka faktorer som skulle kunna påverka språkutvecklingen positivt. För att besvara syftet bygger undersökningen på en kvalitativ ansats bestående av två kvalitativa metoder. Ena metoden är att analysera texter utifrån delar av performansanalysen, för att besvara frågeställningen: *Vilka skillnader finns i inlärnarnas språkutveckling?* Det hade varit möjligt att använda en annan bedömningsmetod för att uttyda nivåskillnader, men Performansanalysen är en metod som är avsedd att ge en allsidig bild av en andraspråksinlärares språkliga kompetens och utveckling och är därför anpassad att bedöma nyanländas texter (Abrahamsson & Bergman 2012:35). Esaiasson et al (2012:210) menar att en kvalitativ textanalys avser att fånga helheten i en text och denna studie avser att fånga elevens språkliga utveckling.

Den andra kvalitativa metoden är samtalsintervjuer, vilka används för att besvara den andra frågeställningen: *”Vilka faktorer kan förklara dessa skillnader?”* Samtalsintervjuerna som metod kan bidra till mer djupgående diskussionerna kring de faktorer som undersökningen avser att studera. Esaiasson et al (2012:253-254) menar att samtalsintervjuer är mest lämpade när man vill undersöka människors omvärld, vilket är intressant för studiens syfte om vilka faktorer som skulle kunna påverka språkutvecklingen positivt. Studien angreppssätt sker enligt vad Bryman (2011:340) kallar ett induktivt angreppssätt och som innebär att forskaren söker efter faktorer i den teoretiska referensramen för att analysera datainsamlingen. I denna studie kommer den förklarande delen att analyseras genom att söka efter följande faktorer i den teoretiska ansatsen: Inläring och modersmål, biologiska och psykologiska faktorer, sociala faktorer, attityd och motivation samt förväntningar.

Forskning kan antingen vara av beskrivande eller förklarande karaktär (Esaiasson et al 2012:36-37). Denna studie är både beskrivande och förklarande, där elevtexternas nivåbestämda språkliga utveckling är en del av den beskrivande delen och intervjuerna tillsammans med den teoretiska ansatsen är den förklarande delen till de faktorer som påverkar språkutvecklingen. Det intressanta i studien är den förklarande delen således är samtalsintervjuerna det centrala för undersökningen, textanalysen är endast ett stöd för att studera inlärnarnas språkliga nivå.

4. 2 Tillvägagångssätt

Studien genomförs genom en form av textanalys inspirerad av performansanalysen samt med samtalsintervjuer av respondentkaraktär. En samtalsintervju av respondentkaraktär menar Esaiasson et al (2012:259) är bra när man vill fånga intervjupersonernas tankevärldar. Denna undersökning önskar fånga respondenternas upplevda värld, för att kunna uttyda faktorerna som påverkar intervjupersonens språkutveckling positivt. Det betyder även att de slutsatser som görs i studien är baserade på respondenternas egna upplevelser och tankar kring de faktorer som kan påverka deras språkutveckling.

Intervjuerna utgick från studiens intervjuguide (se bilaga 1). Intervjuerna är av semistrukturerad karaktär och Bryman (2011:415) menar att semistrukturerade intervjuer ger intervjupersonen frihet att besvara frågorna på sitt eget sätt och den friheten kan ge studiens resultat ytterligare data. Studiens semistrukturerade intervjuer gav friheten att inte alltid följa den skrivna ordningen i intervjuguiden samt att ställa följdfrågor under intervjun. Det hände också att respondenterna bad om förklaringar om vad vissa ord betydde, eftersom intervjun ägde rum på deras andraspråk svenska och en semistrukturerad intervju ger utrymme för detta. Det var vid flera tillfällen som ord fick förklaras och förenklas pga. bristande svenskskunkaper, exempelvis fick orden kultur och motiverad förklaras. När intervjuguiden skapades var det svårt att uttyda vilka språkkunskaper informanterna kunde tänkas inneha, därför fick en annan lärare på språkintröduktion läsa igenom min intervjuguide. Sådär i efterhand kan det konstateras att det möjligen hade varit bra om jag hade gjort en pilotstudie innan.

Intervjuguiden består av kategorier utformande av undersökningens teoretiska referensram och kategorierna är sammanfattade i en tabell (se avsnitt 3.5). Dessa kategorier är: inläring och modersmål, biologiska och psykologiska faktorer, sociala faktorer, attityd och motivation samt förväntningar. När intervjuguiden skapades organiserades frågorna så att mindre personliga frågor kommer först för att sedan bli mer personliga i slutet av intervjun. Vid flera tillfällen blev diskussionerna intressanta och följdfrågor uppkom för att kunna följa upp och hålla igång diskussionen. I intervjusituationen förekommer ett maktperspektiv mellan mig som lärare och eleven som respondent, något som jag som lärare måste försöka förhålla mig till. Jag försökte uppnå en avslappnad stämning genom att småprata lite innan intervjuerna samt undvika för många ifrågasättande varför-frågor. Vid intervjuerna spelade jag in informanterna med hjälp av en mobiltelefon för att sedan kunna lyssna i efterhand och transkribera intervjuerna.

För att få lämpliga elevtexter från respondenterna bad jag deras svenska som andraspråkslärare att bidra med texter. Istället för att eleverna skulle skriva en uppgift endast för studiens ändamål, ansåg jag det vara lämpligt att få texter skrivna i en autentisk miljö. Texterna är ifrån ett provtillfälle, vilket ökar chanserna att eleverna har bidragit med sina bästa språkkunskaper. Eleverna kommer från olika klasser med olika språkliga nivåer, vilket innebär att det finns svårigheter i att få elevtexter från samma uppgift. Tre av texterna utgår från samma uppgift och är av en argumenterande karaktär från nationella provet årkurs 9. Den fjärde texten är istället av en berättande karaktär från nationella provet årskurs 6. Elevtexterna är inte bifogade, eftersom de kommer från de nationella proven och fortfarande är sekretesskyddade, enligt Skolverkets regler. Fördelen med att elevtexterna kommer från ett nationellt prov är att eleverna troligtvis har presterat sitt yttersta för att nå goda resultat. Om jag istället hade bett dem skriva en text till undersökningen hade de möjligen inte tagit uppgiften seriöst och inte presterat lika bra.

När elevtexternas analyserades med utgångspunkt i performansanalysen, analyserades en text i taget. Textanalysen utgick från detta schema och nivåer som presenteras under avsnittet performansanalys (se avsnitt 3.6). Det språkliga i texterna analyserades både i sin helhet och närmare i detalj på fras och satsdelsnivå. Performansanalysen är en omfattande bedömningsmetod och därför har ytterligare avgränsningar för användandet av performansanalysen gjorts.

4.3 Urval

Datansamlingen innefattar ett urval av fyra respondenter, då metoden omfattar både textanalys och intervju. Respondenterna består av fyra nyanlända inlärare i svenska som andraspråk och eftersom syftet inte handlar om att jämföra skolor kommer alla fyra inlärare från samma skola. Skolan väljs ut genom ett bekvämlighetsurval, eftersom val av skola inte heller har väsentlig betydelse för resultatet. Esaiasson et al (2012:188) beskriver detta som första-bästa urval, där urvalet utgår ifrån vad som är smidigast att få tag på. Bryman (2011:433) menar att målet med intervjuerna kan vara att göra en ingående analys och således kan man välja utifrån ett bekvämlighetsurval.

Respondenterna går på språkinträdning på en skola i en stad i Västsverige. Den utvalda skolan består av cirka 1000 elever och har en språkinträdning bestående av cirka 100 elever. Språkinträdningen består av fem grupper av nyanlända elever på olika nivåer. Grupperna är baserade på ett läsförståelsetest som görs i början på läsåret. Mitt mål var att välja en elev från

varje grupp utom på den lägsta nivån, eftersom de är helt nybörjare i svensk skola, vilket gör det svårt att studera deras språkliga utveckling. Dock blev det inte som jag tänkt mig då det saknades lärare i en av de fyra grupperna den aktuella intervjudagen, vilket resulterade i att eleverna i denna grupp inte var på plats. Därför består datainsamlingen av fyra elever från de tre högsta gruppnivåerna. Det gick till så att jag gick in till klassrummen och frågade om det fanns några frivilliga till min undersökning utefter de avgränsningar som gjorts i urvalet, vilket resulterade i att två killar och två tjejer önskade bli intervjuade. Ytterligare en positiv effekt av att välja elever på språkintröduktion är att jag själv arbetar i den organisationen och studien kan således ge mig verktyg som framtida lärare.

Studiens fyra respondenter har fått fiktiva namn. Deras fiktiva namn är Donna, Rakel, Adrian och Hassan. Alla respondenter utan Hassan kommer från Syrien och har arabiska som modersmål. Hassan kommer från Iran och har två förstaspråk, arabiska och persiska. Hassan tillhör en minoritetsgrupp från Iran som har arabiska som modersmål. Donna och Rakel är flickor på tjugo respektive arton år. Adrian och Hassan är pojkar på sexton respektive nitton år.

4. 4 Källkritik och etik

I undersökningen förhöll jag mig till de etiska principer som finns för vetenskaplig forskning. Studien följer det som Bryman (2011:131–132) nämner som konfidentialitetskravet.

Respondenterna fick information innan intervjun om syftet med undersökningen och att eleverna och skolan kommer att hanteras anonymt i studien. Eleverna blev informerade om att de kunde läsa transkriberingen eller lyssna på intervjun innan uppsaten publicerades, vilket ingen elev önskade göra. Jag informerade samtidigt om att de kunde välja att hoppa av om de ångrar sig och inte vill vara med längre.

Respondenterna i undersökningen är primärkällor, dvs. den utgår endast från elevernas egna perspektiv. Det är de utvalda respondenternas tankar som styr i uppsatsen. Det är andraspråksinläraernas egen uppfattning om faktorerna för språklig utveckling som är det centrala i studien. Esaiasson et al (2012:283) menar att primärkällor tillskillnad från sekundärkällor ökar trovärdigheten i en studie. Trovärdigheten i studien hade möjligtvis ökat ytterligare om jag bekräftat berättelserna genom att observera eleverna under en tid för att se deras vardag (Esaiasson et al 2012:283), men studien har valt att förlita sig endast på intervjupersonernas upplevelser.

4. 5 Metoddiskussion

Undersökningen avser att visa faktorer som påverkar nyanlända elevers språkutveckling, men då studiens urval är begränsat och består av vad Esaiasson et al (2012:188) kallar första-bästa-urval, kommer studien inte kunna nå resultat som är möjliga att relatera till en större population. Ett annat urval hade möjligen kunnat ge undersökningen ett annat resultat, men att uppnå ett resultat som är möjligt att generalisera är dock inte studiens avsikt. Avsikten är att studera fyra inlärares texter för att undersöka de faktorer som påverkar deras språkliga utveckling positivt, däremot så utgår faktorerna från forskning som tidigare påvisat att detta är faktorer som kan påverka en inlärare i svenska som andraspråk, vilket bekräftar studiens resultat.

Esaiasson et al (2012:58) diskuterar begreppet validitet, vilket är överensstämmelsen mellan teori och faktiskt tillvägagångssätt. Validitetsbristen i denna studie kan möjligtvis vara att intervjuerna mäter de upplevda faktorerna bakom den språkliga utvecklingen istället för de faktiska faktorerna. Däremot så kan validiteten öka genom att jag inte tolkar in mer än vad eleven faktiskt sade i intervjun, exempelvis studerades inte elevtexterna innan intervjun för att bidra till en opartisk intervju. Esaiasson et al (2012:63) menar att en studie med hög reliabilitet och god validitet svarar på frågan om vi mäter det vi påstår oss att mäta, reliabiliteten är studiens tillförlitlighet. Vid intervjuer kan det exempelvis uppstå slarvfel till följd av hörfel eller missförstånd i intervjusituationen och för att undvika sådana missförstånd spelades alla intervjuer in och transkriberades. Eleverna fick samtidigt gott om tid att svara på frågorna och jag försökte få ett öppet samtalsklimat, samtidigt som jag försökte kontrollera så att de förstod frågorna som ställdes genom olika följdfrågor. Det kan även finnas ytterligare brister inom studiens validitet och reliabilitet, vilket är det maktperspektiv som finns mellan lärare och elev, som gör att frågorna kan upplevas känsliga och liknas vid läxförhör. Maktperspektivet kan påverka tillförlitligheten i datainsamlingen genom att eleven upplever att jag som lärare förväntar mig vissa svar hos eleven.

5. Resultatredovisning

I följande avsnitt kommer resultatet presenteras i två delar. I den första delen kommer sammanställningen av de skillnader som finns i inlärares språkliga utveckling utifrån undersökningens performansanalys att presenteras, följt av en sammanfattning av deras språknivåer. I den andra delen kommer studiens intervjuer att presenteras uppdelad efter intervjuguidens kategorier, vilket också följs av en sammanfattning.

5. 1 Sammanställning av inlärnarnas språkliga utveckling

Den första eleven som i studien kallas Donna är den enda av respondenterna som skrivit en berättande text och texten är från nationella provet årskurs 6. En berättande text kräver en lägre kognitiv nivå än de andra elevernas texter som är argumenterande. Donnas text består till större del av enkla nominalfraser och flera basord med få utbyggnadsord. Basorden är ofta felstavade. Textens substantiv, verb och pronomen överanvänds och är enkla. Elevtexten består av få adjektiv och prepositioner. Donna kongruensböjer sina adjektiv, exempelvis skriver hon ”på litted hus”, vilket är fel prepositionsanvändning men korrekt adjektivfras. Hennes verbfraser är till stor del inkorrekta och består av enkla tempus som i denna mening ”men vi måste spring för att finns polisen”. Meningsbyggnaden i texten består mest av SVO och det finns en osäkerhet om spetsställning i texten, även användningen av adverbial och textbindning i texten är enkel. Donna infinner sig enligt schemat för språklig utveckling på den grundläggande nivån.

Den andra eleven är Rakel och hennes text är en argumenterande text från nationella provet årskurs 9, som tidigare nämnts är en argumenterande text en kognitivt mer krävande uppgift. Ordförrådet i texten består till stor del av basord. Det är enkla nominalfraser som används, men fraserna består även av framförställd bestämning, vilket gör meningarna mer utbyggda, således är Rakel påväg mot utbyggda nominalfraser. Däremot så innehåller texten för få adjektiv för att kunna avgöra om hon hanterar kongruensböjning korrekt. I följande exempel kongruensböjer hon korrekt ” barnen ska de bara läsa om fina saker i livet...”, men i ett annat fall kongruensböjs frasen fel ” det ska blir stor problem för sähelt...”.

Prepositionsanvändningen består av låg variation, exempelvis används prepositionen ”i” frekvent. Vid verbfraserna går det att uttyda en viss osäkerhet vid tempusanvändningen. I flera fall blir det rätt vid hjälpverb, som i meningen ”för att de ska påverka de och ska påverka deras känslor”. I andra verbfraser visar Rakel en osäkerhet med infinita verb som ”och de ska trodde att det handlar i livet”, Men hennes användning av flera infinitivformer tyder på mer avancerade verbfraser. Rakel gör försök till mer komplicerade meningsbyggnader, då bisatser förekommer, dock placeras sättsadverbial och verb på fel plats i bisatsensordföljd. Texten innehåller endast de vanligaste adverbialen och det finns en inkonsekvens i genus val. Sammanfattningsvis placeras Rakel i det språkliga schemat mellan grundnivån och mellannivån. Hon är påväg mot mellannivån i sin språkliga utveckling då hennes meningsbyggnad är mer komplicerad och nominalfraserna delvis är utbyggda.

Adrians text utgår från en uppgift från nationella provet årskurs 9 och texten är en argumenterande text av mer kognitivt krävande karaktär. Texten består av både basord och utbyggnadsord. Inläraren använder flera utbyggnadsord som t.ex. ”allvarligaste”, ”hänsynslösa” och ”situationer”. I texten finns samtidigt många basord med upprepad användning. Nominalfraserna är utbyggda och består av framförställd och efterställd bestämning. Det finns en inkonsekvens i genusval och pluralanvändning som t.ex. ”den andre problemet”. Texten består av få pronomen. Prepositionsanvändningen är varierande men används inte alltid korrekt som till exempel ”Jag håller med henne med det”. Verbfraserna består av både vanliga och mindre vanliga verb med enkla tempus. Utöver de vanligaste adverbialen så använder inläraren sig också av omständighetsadverbial. Textbindningen är mer varierad med konnektorer som ”därför att” och ”för att”. Meningsbyggnaden består av flera bisatser, dock innefattar dessa bisatser ordföljdsfel då eleven följer V2-regeln även i sina bisatser. Sammanfattningsvis ligger Adrian på en mellannivå i schemat för den språkliga utvecklingen.

Hassans text består av en argumenterande text från nationella provet årskurs 9, vilket innebär att elevtexten är mer kognitivt krävande. Hassan använder sig av flera utbyggnadsord i sin text. Det går även att tyda nyanser i texten, vilket gör att Hassan kan uttrycka sig mer exakt. Nominalfraserna är utbyggda, som i meningen: ”givetvis har ni mer erfarenhet än jag har”. Meningsbyggnaden är mer varierad och man kan se att inläraren börjar experimentera med fundamentet. De komplexa nominalfraserna är mestadels korrekttböjda, men det blir ibland fel i hanteringen av bestämd form. Språket känns mer levande då Hassan använder ett varierat ordförråd av adjektiv med ord som ”fritt land” och ”öppet land”. Inläraren visar en viss säkerhet i prepositionsanvändningen och det är inte bara de vanligaste prepositionerna som används. De verbfraser som finns i texten är också utbyggda med flera adverbial såsom omständighetsadverbial och gradadverbial. Alla tempus i verbfraserna är korrekt böjda. Meningsbyggnaden i texten är komplex med flera bisatser. Texten innehåller flera konnektorer men det är de vanligaste som används och man kan möjligen sakna ett mer varierat utbud med tanke på att det är en argumenterande text. Hassan placeras på den högsta, avancerade nivån enligt studiens schema för språklig utveckling.

5.1.1 Sammanfattning av inlärarnas språkliga utveckling

Det går att uttyda skillnader i andraspråksinlärarens språkutveckling genom den performansanalys som undersökningen använder sig av. Elevtexternas skillnader sammanfattas nedan i performansanalysens schema och är inplacerade i olika nivåer. Donna

är på grundnivån, Rakel ligger på en nivå mellan grundnivån och mellannivån. Adrian ligger på en mellannivå och Hassan är placerad på den högsta avancerade nivån.

GRUNDNIVÅ	MELLANNIVÅ	AVANCERAD NIVÅ
NOMINALFRASER (NP)		
Lexikon:basord Enkla NP Genus, bestämdhet, plural växer fram Få pronomen, ofta överanvända Få adjektiv Adjektiven börjar kongruensböjas Få prepositioner	Basord + utbyggnadsord Utbyggda NP Inkonsekvens i genusval Ibland fel ändelser Få pronomen, vanligen korrekt använda Fler adjektiv Enstaka adjektivhändelser blir fel Säkerhet och variation i användning av prepositioner	Fler utbyggnadsord Även komplexa nominalfraser korrekt böjda Säkerhet vid växling mellan substantiv och pronomen Fler adjektiv, vilket möjliggör en mer levande beskrivning Större variation och säkerhet vid prepositionsanvändning
VERBFRASER (VP)		
Lexikon:vanliga verb, basord Enstaka vanliga partikelverb Enkla tempus	Även mindre vanliga verb, utbyggnad Fler partikelverb Enkla och sammansatta tempus	Säkerhet vid verbanvändningen Ökad säkerhet vid användning av partikelverb Säkerhet i tempusanvändningen
MENINGSBYGGNAD		
Enkel meningsbyggnad Mest SVO Osäkerhet vid spetsställning	Komplicerad meningsbyggnad Fler bisatser Spetsställda bisatser och satsförkortningar	Meningsbyggnaden mer varierad vilket ger möjlighet att uttrycka sig med skenbar enkelhet
ADVERBIAL		
Mest tid, sätt, rum	Fler adverbialtyper	Större variation
TEXTBINDNING		
Textbindningen enkel ex. och, men, sen, när	Textbindningen mer varierad	Smidig textbindning

5. 2 Sammanställning av studiens intervjuer

5.2.1 Inlärnin g och modersmål samt psykologiska och biologiska faktorer

Alla respondenter har arabiska som modersmål och kommer från Syrien, utom Hassan som tillhör en minoritetsgrupp i Iran. Han är också den enda som har ytterligare ett förstaspråk, vilket är persiska. Adrian är sexton år, Rakel arton år, Hassan nitton år och Donna tjugo år. Respondenterna har ungefär lika lång skolbakgrund i Sverige, Adrian och Donna har gått två år i svensk skola, men Hassan har gått i svensk skola lite kortare tid, ett och ett halvt år. Rakel har gått i svensk skola längst tid, i knappt tre år.

Alla inlärare har betyg från en grundskoleutbildning i sitt hemland. I svensk skola har de alla fått undervisning på sitt modersmål, men Rakel frågar sig: ”Men varför ska jag läsa arabiska? Jag är i Sverige vad vill jag på arabiska?”. Adrian ser inte heller betydelsen av att läsa modersmål och säger: ” De som kommer till Sverige måste ha betyg i modersmål för att få fler betyg i nian”.

När det kommer till frågor kring deras medianvändning ser det lite olika ut hos respondenterna. Donna läser endast svenska böcker i skolan och på fritiden använder hon mestadels media på sitt modersmål. Rakel berättar också att hon använder lite media på svenska, ibland blir det svensk tv med svensk text i syfte att lära sig mer svenska, men hon tycker att det går långsamt då hon ofta måste översätta orden. Donna och Rakel skriver och läser svenska på sociala medier. Däremot säger Adrian att han ibland tittar på svensk tv och svensk film, men även det i inlärnin gssyfte, han säger: ”Jag tittar på svensk tv för att lära mig svenska, det är roligt att titta på svensk tv”. Samtidigt använder alltid Adrian sociala medier på arabiska. Hassan skiljer sig från de andra då han istället säger att han mestadels använder media på svenska. Han gillar inte att läsa böcker men älskar musik, så han lyssnar mycket på svensk musik. Hassan säger: ”ett tecken på att jag mest använder svenska är att min mobils inställningar är på språket svenska”.

Alla respondenter utom Donna anser sig ha lätt för att lära sig nya språk. Rakel och Adrian säger att svenska är lätt men att engelska är svårare, vilket ändå tyder på att alla språk inte är lätta att lära sig. Hassan däremot anser det vara lätt att lära sig alla språk och han säger: ”Det bästa man kan göra för att lära sig ett nytt språk är att bo i det landet, då kan man lära sig alla språk”. Rakel och Donna anser sig själva vara blyga. Donna berättar att hon kanske är lite blyg och hon säger: ”När jag pratar med läraren vet hon att jag inte kan mycket, hon stannar på mig om jag vill tänka. Om jag pratar med annan, hon mycket snabbt och svårt ord” och

Donna fortsätter: ”Svårt att prata med andra människor för vi förstår inte varandra. Om hon förstår inte jag tänker att jag pratar fel, jag blir blyg”. Rakel säger: ”Jag vill prata flytande svenska och inte känna blyg när jag pratar med svenskar”. Rakel berättar att hon träffat svensktalande elever på skolan men att hon blir blyg och inte vågar fråga när hon inte förstår dem, hon säger: ”Så jag låtsas att jag förstår, fast jag inte förstår vad han pratar om”.

Donna, Rakel och Adrian uttrycker en frustration över att det tar tid att lära sig svenska språket och nå betyg. Donna säger: ” Jag vet inte vad jag kan göra för att prata mer svenska, jag har studerat här i två år men jag kan inte prata mer svenska”. Rakel jämför med sina vänner som är kvar i Syrien och säger: ”Mina kompisar i Syrien de går på universitet... Men jag stannar i språk... Det är svårt”. Adrian säger: ”Jag känner mig en hemsk sorg jag vill bara gå vidare. Varför stannar jag på språkintrödnad? Varför stanna ett år till?”. Hassan upplever likt de andra att det går långsamt och att han hade läst på universitetet om han hade varit kvar i hemlandet, men Hassan förstår däremot att det tar tid, han säger:

Jag kommer från ett dåligt land till ett bra land som har mänskliga rättigheter och demokrati, så jag tycker det är värt att börja om skolan här, jag förstår att det tar tid att lära sig svenska språket. Jag har ett bättre liv och en bättre framtid här. Det är bättre för mina barn och bättre kultur.

När han får frågan om vad han menar med bättre kultur, svarar han: ”Jag tycker om min kultur, men den är inte hundra procent rätt. Jag tycker om trettio eller fyrtio procent av min kultur. Allt annat är dåliga traditioner”.

5.2.2 Sociala faktorer, attityd och motivation samt förväntningar

Respondenterna boendesituation ser lite olika ut. Donna, Rakel och Adrian bor tillsammans med sina familjer i förorter. I dessa områden bor det få etniska svenskar och Rakel säger: ”Jag pratar arabiska hela tiden, med mina kompisar, med min familj, med mina grannar och med min pojkvän”. Däremot så skiljer sig Hassans boende från de övriga, då han är inneboende hos ett svenskt äldre par i centrum. Hassan berättar att han först bodde ihop med sin mamma men att hon var tvungen att flytta till en annan svensk stad. Hassan ville stanna kvar i den stad han bor i och kom i kontakt med ett äldre svenskt par som erbjöd honom ett rum så han kunde stanna kvar. Om att vara inneboende hos det svensktalande paret säger han: ”Varje dag de pratar med mig, hela dagarna är det svenska”.

Det finns skillnader för när och hur mycket inlärarna talar målspråket svenska. De gånger Rakel och Donna pratar svenska är i skolan med lärare och elever samt när de besöker affären eller åker tåg, men med vänner och familj pratar de sitt modersmål. Även Adrian pratar mest

svenska i skolan men har samtidigt några svensktalande vänner som han pratar svenska med på fritiden. Helst vill alla respondenterna prata svenska. Det är endast Hassan som säger att han nästan bara pratar svenska på fritiden, då han menar att han endast har svensktalande vänner och även pratar det i hemmet. Han tränar också friidrott på fritiden och i hans lag så är han den enda som har annat modersmål än svenska, vilket gör att de bara kommunicerar på svenska tillsammans. Han menar att han lärt sig jättemycket svenska utav detta och säger: ”Det är tack för alla mina svenska vänner för att jag kan så bra svenska”. Hassan säger att de gånger han pratar sina förstaspråk är i skolan med klasskamrater som också kan dessa språk.

Hassan är den enda av respondenterna som har haft ett yrke i Sverige. Han har haft flera olika yrken såsom: Butiksbiträde, fastighetskötare och telefonförsäljare. Idag arbetar han på en flytt- och städfirma. Rakel har haft en praktikplats på Mc Donalds, men hon säger att det var i förorten så all personal pratade arabiska och även kunderna gjorde det, så hon lärde sig ingen svenska på praktikplatsen. Donna och Adrian har varken arbetat eller praktiserat i Sverige men Adrian säger att han blivit erbjuden ett sommarjobb på ett äldreboende och säger om det ”Jag vill inte arbeta där, jag vill istället studera och bli läkare eller ingenjör”.

Språkintröduktion upplever alla inlärare på liknande sätt, att det känner sig isolerade från andra gymnasieprogram på skolan. Rakel säger: ”Vi är här på språkintröduktion och svenskarna på skolan är där på gymnasiet”. Adrian säger: ”Första året måste man gå språkintröduktion sedan när man kan prata och skriva så måste man gå i svenska klass för att lära sig dialekten, lära sig hur man samarbeta med svenskar” och det är inte bara Adrian som saknar svensktalande klasskamrater, utan det är något som de andra respondenterna också ger uttryck för, trots att de tycker att det är bra att man i början går på språkintröduktion och lär sig svenska. Om detta säger Hassan ”Det går inte med en gång att studera med svenskar. Man måste kunna veta hur är det. Men det borde vara lite blandat i vissa ämnen, engelska och matematik kanske”. Alla respondenter känner sig uppgivna över att vara kvar på språkintröduktion, de känner att de vill vidare och bli en del av vad de kallar ”det riktiga gymnasiet”.

Det går att uttyda skillnader i respondenternas attityder gentemot den målspråkstalande gruppen. Både Donna och Rakel uttrycker att det är svårt att förstå svensktalande personer. Rakel säger att hon tycker etniska svenskar är konstiga. Hon säger: ”Jag pratar absolut inte svenska som med dem som pratar arabiska, jag pratar aldrig med svenska elever. Det är svårt att ha svenska kompisar. De är så konstiga. De är inte roliga och så”. Donna säger om etniska

svenskar: ”Vi är inte lika, vi förstår inte varandra”. Adrian uttrycker inga negativa attityder gentemot den målspråkstalande gruppen utan tycker att det går att vara trevlig och social tillsammans med etniska svenskar. Däremot uttrycker Hassan positiva attityder gentemot målspråkstalargruppen, han menar att kulturen är bättre i Sverige och att det är ett sött språk och att han tackar sina svenska vänner för de språkkunskaper han har idag.

Alla respondenter anser att det är viktigt att lära sig svenska för att de bor i Sverige och för att de måste kunna språket för att leva här och kommunicera med svensktalande. Rakel säger ”Om jag bor i ett land och inte kan språket, vad gör jag här?”. De vill alla lära sig språket för att kunna arbeta och studera i Sverige. Det är olika orsaker till vad som gör respondenterna motiverade. Rakel säger att det som gör henne motiverad är när hon tänker att hon ska kämpa och bevisa för sig själv och alla andra att hon kommer klara studierna. Donna berättar att hennes familj får henne att orka kämpa i skolan. Adrian blir motiverad av att tänka på framtiden och att han kommer att kunna nå sitt mål att bli läkare eller ingenjör. Hassan berättar om ett samtal han fick av sin farbror när han kom till Sverige, ett samtal som motiverat honom fortfarande idag: ”Min farbror ringde mig när jag kom till Europa och sa lär dig språket, för om du lär dig språket då får du samhällets respekt. Så länge du inte kan prata svenska får du ingen respekt, den riktiga respekt som du förtjänar”. Alla respondenterna utom Donna vill studera på universitet i framtiden. Hassan vill bli programmerare, Rakel programledare och Adrian läkare eller ingenjör. Donna låter uppgiven om framtiden och säger att hon vill arbeta men: ”Det finns inte arbete för mig”.

Alla inlärare anser att en bra lärare förklarar vad till exempel texterna betyder. Både Donna och Rakel säger att det är svårt att läsa texter själv utan att läraren förklarar dem. Adrian säger: ”En bra lärare förklarar mer för eleven om den inte fattar” Hassan säger också att en bra lärare vet vad en elev behöver. Alla fyra inlärare upplever att lärare och skola har visat respekt för deras språk och kultur, men Rakel säger samtidigt: ”Mina kompisar som har själ de får hela tiden människor som säger inte dem respekt. För att de har själ och är muslimer, men inte lärare utan andra människor”. Donna som själv bär själ har alltid upplevt att lärare i Sverige visat respekt för hennes kultur, men samma respekt upplever hon inte utanför skolan: ”Folk titta mycket, för min slöja. Adrian säger: ”Lärarna säger inte ni är flyktingar ni får inte vara här” och på följdfrågan om andra i Sverige kan säga så, så svarar han: ”Ja det gör de”. Även Hassan påpekar att respekten för deras språk och kultur inte finns i samhället, men han tycker att det är rätt. Han säger att etniska svenskar inte respekterar muslimer till hundra procent, men han säger att han tycker det är rätt: ”Jag tycker det är rätt, vad har hänt i världen.

Tänker på terrorattacker. För om någon säger att jag är muslim, då kommer fördomarna”. Han säger samtidigt att han personligen inte känner av det i skola eller samhälle.

Rakel, Adrian och Donna upplever inte att lärarna har höga förväntningar på dem. Rakel säger uppgivet: ”Varje år säger lärarna kanske kommer du att klara det nästa år, du kommer inte att klara detta året. Varför säger de nästa år? att jag inte kan nu”. Hassan däremot upplever att lärare och skola tror på honom och har förväntningar på att han ska nå målen i svenska.

5.2.3 Sammanfattning av studiens intervjuer

Hassan som nått längst i sin språkliga utveckling och ligger på en avancerad nivå stämmer in på alla de gynnsamma faktorer som studien behandlar förutom skolbakgrund i Sverige, eftersom han har varit i Sverige kortast tid.

Adrian som ligger på en mellannivå i sin språkliga utveckling stämmer inte in på alla studiens faktorer. Adrian stämmer in på faktorerna inläring och modersmål men hans inflöde av media är mestadels på hans modersmål. Han anser sig själv inte heller vara språkbegåvad, eftersom att engelska är svårt att lära sig. När det kommer till de sociala faktorerna stämmer han inte in på någon av faktorerna. Däremot så stämmer han in på faktorn motivation, men det går inte att uttyda positiva attityder till målspråkstalarna. Adrian stämmer inte heller in på faktorerna om förväntningar.

Rakel som ligger mellan grundnivån och mellannivån stämmer endast in på några av studiens faktorer. Hon stämmer in på alla faktorer gällande inläring och modersmål, utom när det kommer till medieanvändningen då hon använder lite media på svenska. Hon stämmer inte heller in på de biologiska och psykologiska faktorerna eller de sociala faktorerna. Attityderna mot målspråkstalarna är inte positiva, däremot så finns den integrativa och instrumentella motivationen. Rakel stämmer inte heller in på faktorerna som handlar om förväntningar, eftersom hon upplever att lärarna inte förväntar sig att hon kommer kunna nå betyg för årskurs 9.

Donna som ligger på en grundnivå, vilket är den lägsta nivån av studiens respondenter stämmer endast in på få av de faktorer som är gynnsamma för språklig utveckling. Donna stämmer in på de flesta faktorerna inom inläring och modersmål, men hon i likhet med Adrian och Rakel använder lite svensk media på fritiden. Donna saknar samtidigt de biologiska och psykologiska faktorerna samt sociala faktorerna. Det uppfattas också som att hon har negativa attityder till målspråkstalarna, men stämmer samtidigt in på faktorn

motivation. Donna upplever inte att skolan och lärarna har låga förväntningar på henne men däremot så uttalar hon att hon inte känner att samhället respekterar hennes identitet som muslimsk kvinna med slöja

6. Diskussion

I följande avsnitt kommer ett resonemang att föras utifrån resultatet i relation till undersökningens teoretiska referensram och tidigare forskning. Avsnittet är uppdelat i två kapitel bestående av samma kategorier som presenterades i avsnittet resultatredovisning.

6.2 Inläring och modersmål samt psykologiska och biologiska faktorer

Alla respondenter har arabiska som modersmål och alla har fått undervisning på sitt modersmål, vilket Axelsson (2013:556–557) menar är positivt för andraspråksinläringen. Magnusson (2013:655–656) menar att andraspråkselever med stor erfarenhet av text på sitt modersmål kommer ha vissa fördelar i läsning och skrivning på ett andraspråk och således är det en fördel att de alla fått undervisning på sitt modersmål. Det är samtidigt gynnsamt om en inlärare kan flera språk (2013:552–553). Hassan skiljer sig lite från de andra då han har två förstaspråk, vilket kan vara en faktor som påverkar att han kommit längre i sin språkutveckling i enlighet med Axelsson (2013:552–553). Alla respondenter har en relativt lång skolbakgrund från sitt hemland, motsvarande svensk grundskola. Löthagen et al (2012:11) menar att antal år i svensk skola kan påverka språkinläringen. Respondenterna gått olika länge i svensk skola, men då Hassan har gått i skola kortast tid men nått längst i sin språkutveckling visar inte studiens resultat att detta är en faktor som påverkar språkutvecklingen positivt.

Resultatet har visat att respondenterna använder svensk media i olika grad. Tillskillnad från Donna och Rakel använder både Adrian och Hassan som kommit längst i sin språkutveckling mestadels media på svenska. Hassan menar till och med att han bara använder sig av svenskmedia, vilket bekräftar vad Abruhamsson (2009:197) menar om att ett stort inflöde av målspråket är en viktig framgångsfaktor för andraspråksinläringen.

De personlighetsdrag som Abrahamsson (2009:214–216) nämner om att vara utåtriktad, social och risktagande visar sig ha en positiv betydelse för respondenternas språkutveckling. Donna och Rakel som ligger på lägre språklig nivå uttalar att de uppfattar sig själva som blyga. Adrian och Hassan som ligger på högre språklig nivå uttrycker istället att det är lätt att prata med svensktalande och att lära känna nya människor.

Abrahamsson (2009:218–221) menar även att de inlärare som har en viss språkbegåvning lättare når framgång i sin språkinläring. Hassan anser sig själv ha lätt för att lära sig nya språk samtidigt som Adrian och Rakel uttrycker att svenska är lätt men att engelska är lite svårare. Donna tycker däremot att det är svårt att lära sig nya språk. Således visar studien att respondenternas uppfattning gällande sin egen språkbegåvning kan vara en faktor som har betydelse för språkutvecklingen, eftersom Donna ligger på grundnivån och Hassan på den avancerade nivån.

Gemensamt för alla respondenter utom Hassan är att de uttrycker frustration över att de inte kommit längre i sin språkutveckling. Det kan tolkas som att dessa tre respondenter inte har förståelse för att andraspråkinläringen tar längre tid än inläringen av förstaspråket. Om man som inlärare inte har förståelse för att andraspråksinläringen tar tid är det negativt för språkinläringen (Abrahamsson 2009:214–216). Det kan därför antas att en förståelse för hur andraspråksinläringen fungerar är en av de faktorer som påverkar språkutvecklingen positivt, då Hassan ligger på högst språklig nivå av respondenterna.

Sammanfattningsvis visar faktorerna inlärningsålder och modersmål samt psykologiska och biologiska faktorer att de påverkar språkutvecklingen på olika sätt. Hassan som nått längst i sin språkliga utveckling använder svensk media mest av respondenterna, något som Abrahamsson (2009:197) menar är gynnsamt för andraspråkinläringen. Däremot så stämmer inte faktorn från Löthagen et al (2012:11) om att längre tid i svensk skola påverkar språkinläringen positivt in på Hassans framgångar, då Rakel gått i svensk skola längst tid men inte kommit lika långt i sin språkliga utveckling. Hassan och Adrian som kommit längst i sin språkliga utveckling stämmer in på Abrahamssons faktorer om gynnsamma personlighetsdrag för språkinläring (2009:214:216) och de ser sig själva som sociala och utåtriktade. Hassan som kommit längst i sin språkliga utveckling har möjligen en större förståelse än de andra respondenterna för att andraspråksinläringen tar tid. Det är även så att Hassan anser sig själv ha lätt för att lära sig nya språk tillskillnad från Donna som ligger på den lägsta nivån i schemat för den språkliga utvecklingen. Hon upplever inte sig själv som social och utåtriktad och hon menar att det är svårt att lära sig nya språk.

6.3 Attityd, motivation, förväntningar samt sociala faktorer

Alla respondenter upplever att lärare och skola visar respekt för deras språk och kultur, men däremot upplever inte alla samma bekräftelse i samhället. Donna och Adrian upplever inte att samhället de lever i uppskattar deras språk och kultur och Rakel menar att hennes vänner som

bär själ inte får respekt i samhället. I enlighet med Axelsson (2013:548–549,551) kan detta vara en faktor som påverkar deras inlärning negativ, då hon menar att det är viktigt att eleverna kan ta med sin kultur och sitt språk in i lärande av det nya språket. Det kan även relateras till Bunar (2015:62–73) som lyfter att en icke-inkluderande miljö är negativ för språkinlärningen. Det kan också vara gynnsamt för Hassans språkutveckling att han inte upplever att han befinner sig i en icke-inkluderande miljö. Hassan uttalar likt de andra att samhället inte respekterar muslimer till hundra procent, men han anser däremot att det är förståeligt och han uttrycker att svensk kultur är bättre än hans egen. Historiskt sätt menar Axelsson (2013-548-549) har den som talar ett minoritetsspråk varit tvungen att ge upp det och underordna sig majoritetsspråket för att nå framgång i det språket. I studien visar det sig att Hassan kommit längre än de andra respondenterna språkligt och att det finns en antydning av att han önskar underordna sig majoritetsspråket.

Strandberg (2006:50–52) resonerar utifrån Vygotskijs teori om interaktion och att stöd från omgivningen gör att man når större framgång inom språket, vilket går att knyta till studiens respondenter. Donna och Rakel som är på en lägre språklig nivå pratar eller umgås inte med svensktalande utanför skolan. Adrian som är på en mellannivå språkligt menar att han pratar lite svenska på fritiden till skillnad från Hassan som säger att han nästan bara pratar svenska på fritiden. Hassan är också den enda som pratar svenska i hemmet. Detta kan förstås som stöttning av språkinlärningen i enlighet med Vygotskijs sociokulturella teori om positiv inlärning (Gibbons 2009:42), där Hassan ges mest stöttning i svenska språket på fritiden och ligger på den högsta språkliga nivån.

Alla respondenter upplever sin roll på språkintrödn som isolerande från andra svenskar och Donna, Rakel och Adrian bor samtidigt i segregerade områden. De uttrycker själva att det är bra att gå i samma klass som svensktalande och vill gå vidare från språkintrödn. Här kan paralleller till Bunar (2015:62-73) dras om att en inkluderande skola och ett inkluderande samhälle bidrar till en positiv språkinlärning. Hassan som ligger på en hög språklig nivå är den av respondenterna som upplever sig vara inkluderad i svenska samhället.

Det går att uttyda skillnader i respondenternas attityder gentemot den målspråkstalande gruppen. Både Donna och Rakel som uttrycker att det är svårt att förstå målspråkstalarna och att de upplevs som konstiga. Adrian uttrycker varken negativa eller positiva attityder gentemot den målspråkstalande gruppen. Hassan uttrycker istället positiva attityder och anser att kulturen är bättre i Sverige. Detta kan liknas vid Abrahamsson (2009:200–204) som menar

att andraspråksinläringen gynnas om inläraren har positiva attityder gentemot den målspråkstalande gruppen, vilket indirekt påverkar motivationen att lära sig målspråket. Resultatet visar att den här faktorn är positiv för språkutvecklingen, då Donna och Rakel ligger på lägre språklignivå än Adrian och Hassan, där Hassan som har uttalade positiva attityder nått längst i sin språkutveckling.

Gardners klassificering av motivation utgår från två synsätt, ett integrativt och ett instrumentellt (Abrahamsson 2009:207–208), där hög motivation av den förstnämnda typen är den som har visat ha störst effekter på språkinläringen. Båda typer av motivation går att finna hos alla respondenter, då de alla vill lära sig svenska för att kunna studera och jobba i Sverige. Samtidigt vill de lära sig svenska för att de bor i Sverige och vill komma in i samhället och prata med etniska svenskar. Således går det inte att dra några slutsatser huruvida den integrativa eller instrumentella motivationsfaktorn påverkar språkutvecklingen positivt.

Rakel, Hassan och Adrian uttrycker mål och framtidsplaner, men däremot så är Donna mer uppgiven och tänker att det inte finns arbete för henne. Kaya (2016:64) menar att elevens motivation och engagemang är tillsammans med en känsla av meningsfullhet en framgångsfaktor i skolan. Detta kan vara en faktor som påverkat att de andra respondenterna nått längre i sin språkutveckling än Donna.

Sandwall (2013:728,761) visar att det informella lärandet är lika viktigt som det formella lärandet för att lära sig ett nytt språk. Resultatet visar att två av respondenterna har arbetat eller praktiserat i Sverige, dock träffade Rakel inte på några svensktalande kollegor på sin praktik. Hassan utmärker sig genom att ha haft flera jobb, där han själv uttrycker att han lär sig svenska på jobbet. Det kan antas att det informella lärandet på arbetsplatser är en faktor som påverkat att Hassan nått längre än de andra i sin språkliga nivå.

Alla respondenter uttrycker att en bra lärare förklarar texter för eleven, men alla upplever inte att lärarna har höga förväntningar och tror på eleven. Adrian och Rakel anser istället att deras nuvarande lärare har låga förväntningar på dem. Löthagen et al (2012:38-39) menar att höga förväntningar är en framgångsfaktor i skolan. Förväntningar kan vara en faktor som påverkar att dessa respondenter inte nått längre i sin språkliga nivå, men det är inte en faktor som påvisar positiv språkutveckling, då Donna upplever höga förväntningar, men ändå ligger på grundnivån.

Sammanfattningsvis visar faktorerna attityd, motivation, förväntningar samt sociala faktorer, att det finns vissa skillnader hos respondenterna. Axelsson (2013:548–549, 551) menar att bekräftelse av identitet kan ha betydelse för språkinläringen och Donna som ligger på lägst språklig nivå upplever inte att samhället respekterar hennes muslimska identitet, vilket Hassan som nått längst i sin språkliga utveckling inte har upplevt. Hassan är även den som får mest stöttning från omgivningen genom att umgås med svensktalande på fritiden, vilket enligt Vygotskijs teori (Strandberg 2006:50–52; Gibbons 2009:42) ger större framgång inom språket. Detta kan jämföras med Rakel och Donna som ligger på lägre språklig nivå och som inte umgås med svensktalande alls på fritiden.

Bunars (2015:62-73) resonemang om att en inkluderande skola och ett inkluderande samhälle bidrar till en positiv språkinläring kan också vara en faktor som påverkar Hassans språkliga framgång, då han är den enda av respondenterna som inte lever i ett segregerat område. Enligt Abrahamsson (2009:200-204) kan det också påverka språkutvecklingen positivt att Hassan uttrycker positiva attityder till målspråkstalarna till skillnad från Rakel och Donna som uttrycker negativa attityder om dessa. Hassan är också den enda som har ett arbete och det är ytterligare en positiv faktor som skiljer sig från de andra. Adrian och Rakel som är på en mellannivå upplever låga förväntningar från lärarna, vilket kan tänkas minska deras motivation att nå längre i sin språkliga utveckling. Donna som ligger på grundnivån saknar framtidsplaner, vilket enligt Kaya (2016:64) kan minska motivationen och språkinläringen.

7. Slutsats

Utifrån det syfte och de frågeställningar som ska besvaras i den här undersökningen blev det tydligt att elever på språkinträdning har kommit olika långt i sin språkutveckling trots att de har lika skolbakgrund och samma modersmål. Samtidigt visar undersökningen att detta kan förklaras utifrån olika faktorer som forskningen visar har positiv betydelse för andraspråkutvecklingen. Det går inte att säga att den positiva språkutvecklingen beror på en faktor utan det är en kombination av flera faktorer. I denna undersökning visar det sig att framförallt är det intressant att Hassan som kommit längst i sin språkliga utveckling stämmer in på flest av studiens framtagna gynnsamma faktorer för språkliga utveckling. Studiens teori och tidigare forskning är således i linje med vad resultatet visar, med undantag för att antal år i svensk skola inte visat sig stämma in på resultatet, då Hassan som gått i svensk skola kortast tid visar höga språkkunskaper. De faktorer som de andra respondenterna gemensamt saknar är inflödet av svenska och interaktionen med svensktalande på fritiden samt positiva attityder till

svenskatalande och dess kultur. Hassan bor inte heller, tillskillnad från de andra, i ett segregerat område. Han anser sig själv också vara språkbegåvad tillskillnad från de andra inlärarna. Alla dessa faktorer visar sig påverka språkutvecklingen positivt.

Studiens problemformulering handlar om att knappt en tredjedel av de nyanlända eleverna uppnår behörighet från grundskolan (Skolverket, 2016 [www]) och att de nya asylreglerna om tillfälliga uppehållstillstånd ställer högre krav på elever och lärare, vilket är tänkt att öka motivationen hos de nyanlända att nå målen i skolan. Det går att anta att dessa politiska beslut avser att ökad motivation påverkar språkutvecklingen positivt. Denna undersökning kan inte dra den slutsatsen, dvs. att bara för att man är motiverad så ökar språkutvecklingen. Studien visar att alla inlärare uttalade en stark motivation utifrån de två perspektiv som undersöktes. Däremot finns det skillnader i respondenternas attityder, vilket är en indirekt effekt för motivation. Slutsatsen visar på flera faktorer som tillsammans påverkar språkutvecklingen positivt.

Slutsatsen kan dras att det finns gynnsamma faktorer som lärare kan påverka, men det finns också faktorer utanför skolan som lärare har svårare att påverka. Hassan som kommit längst i sin språkutveckling skiljer sig mestadels från de andra när det kommer till faktorer som inflöde, stöttning, inkludering och attityder. Däremot kan lärare försöka påverka elevers språkutveckling i skolan genom att skapa kontakter mellan eleverna på språkinträdning och svensktalande på nationella program och genom detta skapa svenskkontakter och en inkluderande atmosfär. Lärare kan utöver detta informera eleverna om vikten av att använda sig av exempelvis svensk media, att jobba och annat inflöde av svenska på fritiden för att nå större framgång i språket. Den utökade kunskapen om språkutveckling som studien bidragit med skulle lärare kunna använda sig av i undervisningen och även för att påverka samhällets syn på språkinlärning. Utöver de kunskaper som studien bidragit med har jag fått möjligheten att fördjupa mig i bedömningsmetoden performansanalys, vilket gör att jag kommer kunna använda mig av metoden i min framtida bedömning, för att bättre stötta elevernas språkutveckling.

Titeln till studien är: *Nyckeln till framgång- En studie om faktorer som påverkar en nyanländ elevs språkutveckling positivt*, vilket jag anser beskriver studien i sin helhet. De faktorer som studien visar är gynnsamma för språklig utveckling kan vara den nyckeln till framgång som nyanlända behöver. Studiens resultat går inte att generalisera, men då resultatet stämmer väl

överens med teori och tidigare forskning, kan de faktorer som påverkar skillnaderna i språkutveckling i denna undersökning säkert även vara möjliga att finna hos andra inlärare.

Under studiens gång har det dykt upp flera angreppsvinklar att studera vidare utifrån. Det vore intressant att göra en liknande undersökning på vuxenutbildningar för nyanlända, för att kunna se om det hade blivit samma utfall, något som hade kunnat öka den här studiens validitet. En annan studie för framtida forskning som hade varit intressant är att undersöka hur läraren kan påverka elevers språkliga utveckling. Utifrån denna studies slutsats är även ett resonemang, om mer kunskaper i svenska språket leder till högre interaktion med svensktalande, intressant att föra, men det lämnas vidare till nästa uppsatsförfattare.

8. Litteraturförteckning

Abrahamsson, Niclas (2009). *Andraspråksinläring*. Lund: Studentlitteratur.

Abrahamsson, Tua & Bergman, Pirkko (2012). *Tankarna springer före- att bedöma ett andraspråk i utveckling*. Stockholm: Stockholms universitetsförlag.

Axelsson, Monica (2013). Flerspråkighet och lärande. I: Hyltenstam, Kenneth & Inger Lindberg (red), *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. Lund: Studentlitteratur.

Blackledge, Adrian (2005). *Discourse and power multilingual world*. Amsterdam. John Benjamins.

Bunar, Nihad (2015). *Nyanlända och lärande: mottagande och inkludering*. Stockholm: Natur och kultur.

Bryman, Alan. (2011). *Samhällsvetenskapliga metoder*. Johanneshov: TPB.

Collier, Virginia & Thomas, Wayne. (2002). *A National Study of School Effectiveness for Language Minority Students, Long-Term Academic Achievement*. Final Report. Washington: CREDE: Centre for research on Education, Diversity and Excellence.

Dagens Nyheter (2016). *M och L: Inför tuffare krav så att nyanlända läser klart SFI*. 2016. 05.16. <http://www.dn.se/nyheter/sverige/m-och-l-infor-tuffare-krav-sa-att-nyanlanda-laser-klart-sfi/>. Hämtat 2016-11-07.

Ekonomifakta (2015). *Studieresultat – grundskolan*. 2016-09-27. <http://www.ekonomifakta.se/Fakta/Utbildning-och-forskning/Provresultat/studieresultat-grundskolan/>. Hämtat 2017-11-07.

Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena (2012). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 4., [rev.] uppl. Stockholm: Norstedts juridik.

Gibbons, Pauline (2013). *Lyft språket lyft tänkandet*. Hallgren & Fallgren: Stockholm.

Glogic, Saima & Löthagen Holm, Annika (2016). *Nyanlända – vägledning till inkluderande undervisning*. Stockholm: Hallgren & Fallgren.

Kaya, Anna (2016). *Att undervisa nyanlända*. Stockholm: Natur och Kultur.

Löthagen, Annika, Lundenmark, Pernilla & Modigh, Anna (2012). *Framgång genom språket: verktyg för språkutvecklande undervisning av andraspråkselever*. Stockholm: Hallgren & Fallgren.

Migrationsverket (2016). *Begränsade möjligheter att få uppehållstillstånd i Sverige*. 2017-06-03. <https://www.migrationsverket.se/Om-Migrationsverket/Aktuella-fragor/Begransad-ratt-till-uppehallstillstand-i-Sverige.html>. Hämtat 2017-06-13

Vygotskij, Lev (2001). *Tänkande och språk*. Petersburg: Daidalos.

Sandwall, Karin (2013). Sfi i praktiken- om språklärande på praktikplatser. I: Hyltenstam, Kenneth & Inger Lindberg (red), *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. Lund: Studentlitteratur.

SFS (2010:800). *Skollagen*. Stockholm: Utbildningsdepartementet.

Skolverket (2011). *Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011*. Stockholm: Skolverket. Fritzes

Skolverket (2016). *Många nyanlända saknar behörighet till gymnasieskolan*. 2016.09.29. <https://www.skolverket.se/om-skolverket/press/pressmeddelanden/2016/manga-nyanlanda-saknar-behorighet-till-gymnasieskolan-1.253678>. Hämtat 2017-02-23

Skolverket (2017). *Organisera för nyanlända elever*. 2017-02-24. <https://www.skolverket.se/skolutveckling/larande/nyanlandas-larande/organisera-for-nyanlanda-elever-1.237657>. Hämtat 2017-03-03

Strandberg, Leif (2009). *Vygotskij i praktiken*. Lund: Studentlitteratur.

Säljö, Roger (2012). Den lärande människan – teoretiska traditioner. I Lundgren.P, Ulf, Säljö, Roger och Liberg, Caroline (red), *Lärande skola bildning, grundbok för lärare*. Stockholm: Natur och kultur.

Säljö, Roger (2003). *Föreställningar om lärande och tidsandan*. I: Selander, Staffan (red), *Kobran, nallen och majjen*. Stockholm: Myndigheten för skolutveckling.

Bilaga 1. Intervjuguide

Inlärnin g och modersmål

Hur gammal är du?

Vilket land kommer du ifrån?

Vilka språk talar du?

Hur länge har du gått i svensk skola?

Har du betyg från ditt hemland?

Hur länge har du gått skola i ditt hemland?

Har du under din skolgång i Sverige haft tillgång till modersmåls lärare?

Vilka typer av media använder du på svenska/modersmål?

Sociala faktorer

Hur bor du i Sverige?

När talar du svenska/modersmål?

Vilket språk talar du helst?

Har du jobbat eller praktiserat på en svensk arbetsplats?

Vad tycker du om att gå på språkin troduktion?

Förväntningar

Hur är en bra/dålig lärare?

Hur tycker du att din/dina lärare i Sverige har respekterat ditt språk och din kultur? Kan du ge exempel på hur de har gjort/inte gjort detta?

Känner du att svenska skolan tror att du ska klara dina studier?

Biologiska och psykologiska faktorer

Har du lätt för att ta kontakt med andra människor?

Har du lätt för att lära dig olika språk?

Vad tycker du är svårt med svenska? Tal/skrift/läsförståelse

Attityd och motivation

Varför är det viktigt att lära sig svenska?

Vad gör dig motiverad att studera?

Vad har du för framtidsplaner?